

De wensenlijst van Alpha Scholengroep

24 user stories voor een instrument dat ict-vaardigheden van leraren meet

Het bestuur van Alpha Scholengroep in Zeeland wil graag een instrument om de ict-competenties van leraren objectief in kaart te brengen, te meten en te vergroten. Tijdens een workshop hebben zij aan de hand van 24 user stories een wensenlijst opgesteld. Hoe zien deze user stories eruit?

Net als andere Zeeuwse schoolbesturen heeft het bestuur van Alpha Scholengroep behoefte aan een dergelijk instrument. Daarom diende de Alpha Scholengroep een versnellingsvraag in, ondersteund door het merendeel van de coöperatie CPOZ in Zeeland.

Een versnellingsvraag is een vraag die leeft bij meerdere scholen bij de inzet van ict in het onderwijs. Kennisnet en de PO-Raad ondersteunen scholen bij de beantwoording van zulke vragen.

“We zoeken een dynamisch instrument dat leraren ondersteunt om op een gepersonaliseerde manier aan de slag te gaan met ict. Wat is het huidige competentieniveau, waar werk je naartoe en welke cursussen of middelen kun je inzetten om daar te komen? Dat willen we terugzien in het instrument.”

- GERARD LANGERAERT, PROJECTLEIDER VAN ALPHA SCHOLENGROEP

User stories

Na bestaande instrumenten te hebben bekeken, die niet precies aansloten bij de behoefte van de scholen, is de werkgroep teruggegaan naar de basis: waarom willen we het instrument ook alweer?

Het userstories-format blijkt een succesvolle methode om vanuit de verschillende rollen in de school de wensen te verwoorden voor het instrument. Met die wensen kan een ontwikkelaar vervolgens aan de slag.

User stories zijn korte beschrijvingen die heel concreet het belang van een wens weergeven. Ze zijn als volgt opgebouwd:

als <rol> **wil ik** <wens> **zodat** <beoogd effect>.

Waarom werken met user stories?

User stories worden vaak gebruikt bij het ontwikkelen van software of producten. Werken met user stories kent veel voordelen. Dankzij de opbouw van de user story ontstaat er een korte beschrijving van het 'wat' en 'waarom' zonder dat de gebruikers zich verliezen in details over de functionaliteiten van het instrument. Door de omvang van de beschrijving kost het proces minder tijd.

Pas wanneer een ontwikkelaar de user stories gaat toepassen, vraagt hij om detailinformatie. Zo ontstaat er een gesprek tussen het ontwikkelteam en de gebruiker waarin de bijzonderheden aan bod komen.

Bijvoorbeeld:

Als leraar

rol

- De rol of het 'wie' geeft het perspectief weer van waaruit wordt gevraagd.

wil ik competentieniveaus van vaardigheden inzien

wens

- De wens of het 'wat' geeft de behoefte aan.

zodat ik kan bepalen waarin ik me kan verbeteren.

beoogd effect

- Het beoogde effect geeft de ontwikkelaar inzicht in het 'waarom', zodat hij oplossingen kan aanreiken om dat effect te bereiken.

Zeven user stories voor inzet van ict in de klas

Het formuleren van user stories begint voor Alpha Scholengroep bij de vraag waarom zij een instrument willen. Voor de scholengroep is het belangrijk dat leraren over de juiste competenties beschikken om ict goed in te zetten in het onderwijs en een hoger leerrendement bij leerlingen te behalen. Dat gaat verder dan het bedienen van een computer of verbinding maken met het wifi-netwerk. Het gaat erom dat ict een integraal onderdeel is van de les.

Vanuit dit uitgangspunt kijkt Alpha Scholengroep eerst naar de user stories over de inzet van ict in het onderwijs. Wat zijn de behoeften van bestuurders, schoolleiders, bovenschools ict-coördinatoren, leraren, leerlingen en ouders? Vanuit welke wens kijkt elke groep naar het gebruik van ict?

“Ik kijk als bovenschools ict-coördinator anders naar de inzet van ict dan een leraar, “en leerlingen verwachten soms iets anders van ict in de les dan ouders.”

- JACCO DE JAGER, BOVENSCHOOLS ICT-COÖRDINATOR VAN ALPHA SCHOLENGROEP

“Door het vraagstuk vanuit verschillende rollen te benaderen, staren we ons niet blind op een invalshoek. Zo weten we zeker dat we het van alle kanten hebben bekeken.”

- GERARD LANGERAERT, PROJECTLEIDER VAN ALPHA SCHOLENGROEP

De Alpha Scholengroep heeft zeven user stories geformuleerd voor de inzet van ict in de klas.

1. als **leerling** wil ik *eigentijds, veilig en persoonlijk onderwijs*, zodat ik mezelf kan zijn op school;
2. als **ouder** wil ik *een eigentijdse maar veilige omgeving waarin mijn kind kan leren*, zodat mijn kind wordt voorbereid op de toekomst;
3. als **leraar** wil ik *ondersteuning op het gebied van ict*, zodat ik een optimaal leerproces bij mijn leerlingen kan bewerkstelligen;
4. als **(bovenschools) ict-er** wil ik *leraren dusdanig ondersteunen dat ze meer zelf kunnen met ict*, zodat ik me meer kan richten op tactische inrichting en strategische keuzes op het gebied van ict;
- 5 a. als **schoolleider** wil ik dat *mijn team de aangeschafte ict-middelen goed gebruikt* zodat er kwalitatief goed onderwijs wordt gegeven;
- 5 b. als **schoolleider** wil ik *ruimte voor beleidskeuzes en experimenten op schoolniveau* zodat ambities kunnen worden waargemaakt;
6. als **bestuurder** wil ik *het ict-kennisniveau op peil krijgen en houden*, zodat de aangeschafte ict-middelen optimaal worden gebruikt om daarmee de investeringen te kunnen verantwoorden.

17 user stories voor een instrument dat ict-vaardigheden van leraren meet

Voor elke rol betekent onderwijs met ict net even iets anders. Dat is belangrijk om in gedachten te houden bij het formuleren van de wensen voor een instrument. Met dit instrument hoopt Alpha Scholengroep in kaart te brengen welke acties nodig zijn om de competenties van leraren op niveau te brengen, zodat zij snel in staat zijn om ict op een verantwoorde manier in te zetten in de klas.

Leraren willen inzicht in welke basiscompetenties zij moeten beheersen, op welke punten zij zich kunnen verbeteren en welke middelen zij kunnen inzetten om op een bepaald niveau te komen. Het instrument moet vanuit het vertrekpunt van de leraren aan een aantal wensen voldoen. Voor leraren zien de user stories er zo uit:

als leraar wil ik:

1. dat het instrument competentieniveaus van vaardigheden bevat, zodat ik kan bepalen waarin ik me kan verbeteren;
2. dat het instrument mij op basis van een zelftoets een totaaloverzicht geeft, zodat ik dat kan gebruiken als input voor de gesprekscyclus;
3. alleen datgene zien wat voor mij relevant is, zodat ik niet onnodig veel tijd steek in het doorlopen van het instrument;
4. kunnen doorklikken naar andere systemen, of contactgegevens van collega's met expertise, zodat mijn keuzes meteen in vervolgvactiteiten kunnen worden omgezet;
5. bij de vaardigheden/items duidelijke uitleg en goede voorbeelden zien, zodat ik de juiste antwoorden kan geven op de zelftoets;
6. niet worden afgerekend op wat ik niet kan, zodat ik mijn enthousiasme behoud voor wat ik zou willen leren;
7. dat de verbetermogelijkheden en cursussen die mij worden aangeboden, actueel en door mijn organisatie gevalideerd zijn, zodat ik niet hoeft te twijfelen aan nut en noodzaak.

Vanuit de basiswens om zich meer te richten op strategische keuzes en tactische inrichting van ict, willen (bovenschoolse) ict-coördinatoren een instrument dat makkelijk in gebruik is voor leraren zodat zij zelf ontlast worden en zich meer kunnen richten op het beleid rond ict. De user stories van ict-coördinatoren luiden daarom:

als (bovenschools) ict-coördinator wil ik:

8. dat mijn collega's zonder, of met weinig, hulp van mij het instrument kunnen gebruiken, zodat ik niet veel tijd hoeft te steken in het helpen van collega's bij het invullen;
9. dat het instrument gemakkelijk aan te passen en te configureren is (bijvoorbeeld door het zetten van vinkjes), zodat ik niet al te veel tijd kwijt ben met het beheer;
10. dat ik gegevens kan exporteren naar formaten als .xls, .csv of .pdf, zodat deze (offline) kunnen worden bewaard of gedeeld;
11. dat de resultaten van alle gemaakte zelftoetsen op een begrijpelijke en inzichtelijke manier (bijvoorbeeld met diagrammen en grafieken) kunnen worden weergegeven in een totaaloverzicht op bestuurs-, school-, en teamniveau, zodat er overwogen beleidskeuzes kunnen worden gemaakt over scholing, coaching en training;
12. dat het instrument plaats-, tijd- en device-onafhankelijk kan worden gebruikt, zodat ik hiervoor geen extra kennis hoeft te bezitten van mogelijk gebruikte besturingssystemen of applicaties.

Omdat schoolleiders willen dat het team aangeschafte ict-middelen goed inzet in het onderwijs, is een instrument dat dit inzichtelijk maakt een goed hulpmiddel. De user stories van schoolleiders luiden:

Bestuurders maken beleidskeuzes op het gebied van HR en opleidingen. Een instrument dat inzicht biedt in de ict-competenties van schoolleiders en leraren is voor hen essentieel. De user stories van bestuurders zien er als volgt uit:

als schoolleider wil ik:

13. dat het instrument mij een indruk geeft van de visie van mijn leraren op het inzetten van ict als middel in de klas, zodat ik hierover een goed gesprek met mijn leraren kan voeren;
14. een eenvoudige lay-out zodat het gebruik van het instrument voor niemand een obstakel vormt.

als bestuurder wil ik:

15. dat het instrument overzicht biedt in de competenties op team, school- en stichtingsniveau, zodat ik inzicht heb in de stand van zaken op het gebied van ict-professionalisering binnen mijn bestuur en vergelijkingen kan doen tussen onderdelen;
16. dat bij het overzicht van competenties wordt uitgegaan van een bestaand gevalideerd model, zodat we er zeker van zijn dat er gesproken wordt vanuit dezelfde onderliggende ideeën;
17. dat het instrument voldoet aan de huidige wetgeving rond informatiebeveiliging en privacy (IBP), zodat er geen datalekken of claims kunnen ontstaan.

En nu?

Tijdens de workshop blijkt dat er drie categorieën wensen zijn voor het instrument, verdeeld over de verschillende gebruikers:

1. **Leraren:** Er moet digitaal opleidingsmateriaal zijn waar leraren zelf mee aan de slag kunnen om op niveau te komen;
2. **Schoolleiders/teamleiders/leraren:** Er moet een manier zijn waarmee leraren met behulp van zelfevaluatie zien waar zij staan in hun ontwikkeling. Dit kan dan ook dienen als input voor het gesprek met de teamleider.
3. **Bestuurders/leidinggevenden:** Er moet een systeem zijn waarin de leidinggevende de ontwikkeling van leraren volgt. Ook moet het mogelijk zijn om de gegevens te analyseren.

Het instrument dat de projectgroep op het oog had voor de realisatie van de wensen, bleek niet goed te passen bij deze wensen. Het was met dit instrument namelijk niet mogelijk om de ontwikkeling van de leraren te volgen en de gegevens te analyseren.

De user stories maakten mooi inzichtelijk dat verschillende rollen binnen een school ook verschillende wensen hebben voor het instrument. En dankzij de user stories koos de scholengroep uiteindelijk gelukkig niet voor een instrument dat onvoldoende aansloot bij de verschillende wensen. Met de wensenlijst in de hand, kan het bestuur van de Alpha Scholengroep zijn vraag nu beter toetsen aan andere bestaande instrumenten. Mocht blijken dat geen enkel bestaand instrument invulling geeft aan de wensenlijst, dan vormen de user stories een mooie basis voor een mogelijke marktuitvraag.

Zelf aan de slag?

Wil je zelf aan de slag met user stories? Dat kan heel gemakkelijk!

1. Plan een bijeenkomst en nodig van elke rol (leraar, bovenschools ict-coördinator, schoolleider, bestuurders) een vertegenwoordiger uit;
2. Stel met elkaar vast wat het doel van de bijeenkomst is: waar ga je de user stories voor maken?
3. Laat iedereen vanuit zijn eigen rol vijf wensen bedenken om erachter te komen wat ze precies willen of nodig hebben, en het belangrijkste: waarom ze dat willen. Schrijf dit bijvoorbeeld op post-its.

4. Deel de wensen met elkaar, en leg de nadruk op het stuk achter 'zodat': dit geeft de meest nuttige informatie voor het selecteren van het product dat het beste past. Dit kan bijvoorbeeld door één voor één je post-its op te plakken op een gezamenlijk bord en dan uit te leggen waarom dit voor jou belangrijk is.
5. Prioriteer de verzamelde wensen: wat is écht het belangrijkste? Zorg dat je niet meer dan 25 wensen verzamelt, zo kom je echt tot de kern van de zaak!

Als je het lastig vindt om zo'n bijeenkomst te organiseren, helpt het om een gespreksleider in te zetten die geen persoonlijk belang heeft bij het onderwerp en wel kennis heeft van de user story methode.

User stories zijn korte beschrijvingen die heel concreet het belang van een wens weergeven. Ze zijn als volgt opgebouwd: als <rol> wil ik <wens> zodat <beoogd effect>.

De wensenlijst van Alpha Scholengroep

Een samenwerking tussen Alpha Scholengroep (Jacco de Jager, Gerard Langeroot), Warempel (Tessa van Zadelhoff) en Kennisnet (Frans Schouwenburg, Els Booi).

Datum van uitgave
oktober 2017

Redactie
Juwan Mizouri
Lotte Dondorp

Fotografie
Rodney Kersten
Anne Carolien Kohler
Etienne Oldeman

Vormgeving
HOW communicatie | creatie

Sommige rechten voorbehouden

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(s) en uitgever van Kennisnet geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

Over Kennisnet

Elke leerling verdient eigentijds, veilig en persoonlijk onderwijs. Daarom ondersteunt Kennisnet scholen met ict. We zorgen voor een landelijke ict-basisinfrastructuur, adviseren de sectorraden en delen onze kennis met het primair onderwijs (po), het voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Kennisnet wordt gefinancierd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW).

kennisnet.nl

Deze brochure is ontwikkeld in samenwerking met de PO-Raad en Kennisnet. Samen werken wij aan Slimmer leren met ICT, zodat scholen ict makkelijk kunnen inzetten in het onderwijs. Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door het Doorbraakproject Onderwijs & ICT.

Stichting Kennisnet
Paletsingel 32
2718 NT Zoetermeer

T 0800 321 22 33
E support@kennisnet.nl
I kennisnet.nl

Postbus 778
2700 AT Zoetermeer